XIV. évfolyam. Budapest. 85. szám. Péntek, 1880. márczius 26.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal:
Budapest IV. himző-utcza és kalap-utcza sarkán 1. szám.
Csak bérmentes levelek fogadtatnak el. Kéziratok vissza nem küldetnek.
Előfizetési díj:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy évre . . . . . 20.—
Félévre . . . . . 10.—
Negyedévre . . . . . 5.—
Egy hóra 1.80
Egy szám 6 krajczár.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetések és nyiltterek felvétetnek árszabály szerint a kiadó hivatalban:
Budapest IV. himző-utcza és kalap-utcza sarkán 1. sz.
Hirdetések felvétetnek a külföldön:
Bécsben: Oppelik A.-nál, Stubenbastei Nr. 2.
Mosse Rudolfnál, Seilerstätte Nr. 2.
Haasenstein & Voglernél, Wallfischgasse 10.
Daube G. L. és társánál, Wollzeile Nr. 12.
Párisban: Havas, Laffite & Comp.-nál, Place de la Bourse.
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és társánál.

TÁVIRATOK.

Beregszász, márcz. 25. (Az „Egyetértés“ távirata.) Az első magyar biztositó társaság igazgatóságának, mely a városunkat f. hó 18-án ért tüzveszély folytán szerencsétlenséget és nyomort azzal igyekezett enyhiteni, hogy biztositott feleinek 17,000 frtot meghaladó tüzkárt teljes megelégedésünkre f. hó 23-án már ki is fizette köszönetünket a nyilvánosság terén kifejezni annyival is inkább kötelességünknek ismerjük, mert a biztositási eszme terjedését hazánkban üdvös — mondhatni szükségesnek tartjuk, s mivel a közönség bizodalmába ezen szilárd kifogástalan eljárásáról ismert társaságot első sorban is a legmelegebben ajánlhatjuk.

Bécs, márcz. 25. (Az „Egyetérrtés“ tudósitójának távirata.) Laibachból érkezett táviratok szerint a város nagy része lángban áll.

Páris, márcz. 25. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Az idegen jezsuiták nagy része máris utra készül. Az hirlik, hogy többen közülök Ausztria-Magyarországba veszik utjokat. A kolostorokban az értékes könyvtárakat ládákba rakják, melyeket Rómába a generalatushoz küldenek. A pápai nunczius a kuria nevében a kivándorlók részére egy évi határidőt követelt a kormánytól, hogy ügyeiket kárvallás nélkül rendbe hozhassák.

Madrid, márcz. 25. Otero védője a királyhoz fordult azzal a kérelemmel, hogy kegyelmezzen meg a merénylőnek. A király azt válaszolta, hogy a mennyire őt illeti, kész volna kegyelmet adni, kötelességének tekinti azonban, e kérdést előterjeszteni a miniszereknek. A királyné és a herczegnők pártolják a merénylő megkegyelmezését.

Berlin, márcz. 25. A „Reichsanzeiger“ közli a császár 24-éről kelt rendeletét, melyben utasitja a birodalmi kanczellárt, hogy mindazoknak, kik rokonszenves üdvözleteikkel a császár születésnapját édesitették, teljes szivből jövő köszönetét fejezze ki.

London, márcz. 25. Lord Elliot bécsi angol nagykövet, a külügyi hivatalhoz egy sürgönyt intézett, melyben azt mondja: „Teljes valótlanság, hogy a császár utánam küldött, hogy vélem Gladstone fölött beszéljen, vagy hogy róla az előadott módon megemlékezett volna. Hat hét előtt a császár egy jótékony czélra rendezett bálon velem szemben egy megjegyzést tett, a Gladstone által tanusitott keserü ellenségeskedésről Ausztria ellenében, hozzáfüggesztvén, hogy reményli, hogy misem fogja magát előadni, ami a jelenleg fennálló szivélyes viszonyokat a két ország közt megzavarhatná. Valakinek a közönség közt néhány szót kellett felkapnia; a többi a képzelődés munkája volt.“

Berlin, márcz. 25. Játékértékek zárlatkor, fedezeti papirok, vasutak, külföldi értékek jó részt tartvák, bankok, bányák gyengültek.

Pétervár, márcz. 25. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) A téli palota kis templomában ma II. Sándor czár, Alexandrowna Mária czárné, a trónörökös nagyherczeg, Dagmar nagyherczegnő, Miklós, György, Wladimir, Aleois, Sergej és Pawel nagyherczegek, s az edinburghi herczegnő megáldoztak.

—

Bécs, márcz. 25. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Az ünnepi tőzsdén meglehetős szilárd irány uralkodott, zárlatkor kissé gyengült, 12 órakor jegyeztettek:

Hitel 295.30, magy. hit. 284.30, anglo 152.60, unió 113.20, bankegylet 148, lombard 87 járadék 72.72, magyar arany jár. 103.35, napoleon 9.50, márka 58.55, rubel 124.50, galicziai 262.25, tramvay 246, alföld 158, Gizella 161, Kassa Od. 128, Lloyd 659, Rudolf 159, tiszavidéki vasut 245. Valamivel jobb.

Budapest, márczius 25.

Krassó és Szörényvármegyében nevezetes változás történt. A kormány elvégre belátta, hogy azon tömeges korrupcziónak, mely e két megyében az utóbbi időben folmerült, valódi oka elvégre azon erélytelen, tunya s szembehunyó felügyeletben rejlett, melyet Ujfalussy Miklós mint szörényi kir. biztos s krassói főispán gyakorolt. Belátván a kormány ezt, a nevezett urat fő menté állásától. Ez az első eset, melyben Tisza Kálmán elejtő kedvenczét közvetlen kényszerüség nélkül. Ujfalussy egyike volt a legerélyesebb ugynevezett kortes-főispánoknak. Őt Tiszához és kormányzati rendszeréhez pusztán személyes tekintetek kapesolták. Helyébe Tabajdy aradi főispán, illetőleg Tabakovics torontáli főjegyző alkalmaztatott. Mennyit ér a változas: a jövő mutatja meg. Ha Lugoson és Karánsebesen azon főbbrangu köztisztviselők, kikre ujjal mutat a nép, szigoru vizsgálat alá nem vonatnak s állásuktól fel nem mentetnek: az esetben a két szerencsétlen vármegye sorsán Ujfalussy távozása sem fog sokat segiteni.

Az osztrák-magyar vámkonferenczia ma a kereskedelmi miniszteriumban négy órán át tanácskozott, mely alkalommal osztrák részről báró Bazant miniszteri tanácsos és Kunde Ede fővámigazgató, a magyar kormány részéről pedig Matlekovics Sándor miniszteri tanácsos, báró Salmen osztálytanácsos, Turóczy Adolf pénzügyi tanácsos és fővámigazgató, végre Mihalovics miniszteri titkár voltak jelen. A mint a „B. Corr.“ értesül, ezen tanácskozás alapján külügyminiszteriumunk részéről most már egy jegyzék fog a szerződési tárgyalásokra vonatkozólag a német kormányhoz intéztetni. A jegyzék szövege egy a husvéti ünnepek után tartandó közös miniszterkonferenczián fog véglegesen megállapittatni.

Budapest, márczius 25.

Angliában a parlament a királynő trónbeszéde által, melyett alább szószerint közlünk felosztattatott. A választási mozgalom napról-napra növekszik. A választások kimenetele mindinkább bizonytalanabb. A hackneyi meetingben uralkodó lárma s a gyülés megzavarása, mely Northcote minisztert megakadályozá abban, hogy beszédét befejezze, a kormányra nézve ominosus előjel. Ép ilyen a Times vezérczikke, mely a választások kimenetelét bizonytalanak mondja, de a konzervativ többség csökkenését biztosnak tartja sőt a liberálisok győzelmének lehetőségét sem zárja ki.

Gladstone folytatja ismét kifakadásait Ausztria ellen. Azt mondá, minisztersége idejében bármily külpolitikai lépést is tett, mihelyt a szabadság kérdése merült fel, az osztrák kormányt rendesen magával szemben találta. Első aktiv beavatkozása a külügyi politikába 1850-ben történt Olaszországban. Nápolyban akkor rettenetes állapot uralkodott s ő azon meggyőződésre jutott, hogy azt át kell adni a világ kárhoztatásának. Nápoly kormánya ez időben egészen Ausztria ellenőrzése alatt volt, a melynek sanktiója alatt történtek ama gyalázatos tettek. Fellépésének az a következése volt, hogy Ausztriával direkt konfliktust keletkezett. Görögországot, Olaszországot és Belgiumot illetőleg Ausztria befolyásával mindig a szabadság ellen volt. Ő azt olvasta, hogy az osztrákok megbotránkoztak az ő állitólagos támadásain, melyeket Ausztria és császára ellen intézett. Ha Ausztria azt akarja, hogy, ő elhallgasson, ezt megteheti egyszerüen azáltal, hogy nem támogatja tovább azon terveket, melyek más népek szabadságai ellen irányulnak.

A franczia jezsuita rendházak bezáratásának határidejéül augusztus elejét állapitották meg. Az engedelynélküli rendek elleni rendszabályok közzététele az ünnepek utánra halasztatott.

A berlini „Post“ czimü lap „A porosz állam s XIII. Leo levele“ czimü, s láthatólag sugalmazott czikkében kijelenti, hogy a pápa lépése ugyan komoly lépés a békéhez, melyet az állam nem ignorálhat, de az államnak előbb be kell várnia a pápai kuriának további lépéseit s a pápa által adott engedélynek a nem hivataloskodó püspök által való alkalmazását. A májusi törvények sarkalatos felfüggesztéséről a nevezett lap szerint nem lehet szó. Ama hir, hogy Hohenlohe herczeg a pápai udvarhoz követül küldetik, még nem bizonyos.

Az angol trónbeszéd.

A trónbeszéd, melylyel az angol királynő a parlamentet feloszlatta igy hangzik:

Miután a jelen parlament végének törvényes ideje közeledik, a közjólét s illem tekintetei által indittatva éreztem magamat, az ülésszak jelen periodusát bezárni, hogy önöket törvényhozói kötelességük alól felmentsem. Nem válhatok el önöktől, anélkül, hogy mély köszönetemet ki ne fejezzem buzgalmukért s ügyességükért, melyet fontos hivatásuk teljesitésénél több mint 6 éven át tanusitottak, s hogy meleg elismerésemet ne fejezzem ki azon hasznos rendszabályokért, melyeket szentesitésem alá terjesztettek, főképen pedig azon módért, a melylyel azon politika irányát támogatták, melynek czélja birodalmamat védelmezni s egyuttal az általános békét biztositani. Viszonyaim a külhatalmakhoz barátságosak s kedvezők Európa nyugalmának fenntartására. Azon szilárd reményt táplálom, hogy az Afghanisztánban követett rendszabályok azon ország gyors megnyugtatását elő fogják mozditani. Igen szivesen szentesitem az irországi inség enyhitését czélzó javaslatokat s remélem, hogy az irek e rendszabályokat a birodalmi parlament őszinte rokonszenvének jeléül fogják tekintoni. Bizalommal nézek Irország prosperálásának helyreállitása elé. Örvendek a kereskedelem általános fellendülésének jelein, s hogy a kereskedelemre sulyosodó nyomás mulik. Nagy részvéttel láttam a földmives osztály sulyos veszteségeit s bámulattal láttam a türelmet s bátorságot, a melylyel ezek a rosz évek soha elő nem fordult sora ellen küzdöttek. Remélem, hogy a gondviselés segélyével jobb aratásnak nézhetünk elé, s hogy az általam kinevezett bizottság javaslatokat fog készíteni, melyek a föld és telek hasznot hozóbb felhasználásához, s a nemzeti ipar ezen ágának magasabb kifejtését fogják eredményezni. Nagybritannia választói azonnal fel fognak szólittatni, hogy válasszák meg képviselőiket a parlamentbe, s én bensőmből fohászkodom, hogy isten áldása vezesse őket, hogy elómozditsák az én állandó gondoskodásomnak czélját, melyet népem boldogsága képez.

Orloff herczeg.

Szent-Pétervár, márcz. 18.

Itt most csak Orloff Alexejevich Miklós herczeg párisi nagy követ visszavonulásáról beszélnek. Ép ugy fecsegnek róla, mint annak idejében a párisi lapok tették.

Orloff herczeg II. Sándor czár tábori segéde és tábornok. Atyja Orloff Feodorovitch Elek a harmadik osztály (titkos rendőrség) főnöke. I. Miklós uralkodása alatt atyjának sok gondot szerzett szabadelvüségével, sokszor remegett érette; mert egyetlen fia vala. Volt teljhatalmu meghatalmazott Brüsselben, majd bécsi nagykövet. Mindenütt mint szabadelvü, tanult és értelmes orosz nemes embert ismerték. — 1863 és 1864-ben erélyesen tiltakozott ama gyülölet ellen, melyet a lengyelek iránt Milioutine és Mouravieff, Lengyelország e bakói tápláltak. II. Sándor uralkodása kezdetén szabadelvünek mutatkozott, őszintén akarta alattvalói boldogságát s Orloff ez ideig — tán épen azért — igen fényes pályát futott meg. Stackelberg egykori párisi nagykövet halála után, a czár maga jelölte ki Orloffot e nagy fontosságu állásra, őszintén szólva Gortschakoff herczeg nagy boszuságára, ki mindig tartott attól, hogy érdemei egykor az ő állására emelik.

Goresakoff minden alkalmat megragadott, hogy ártson neki, bizonynyal azt is csak neki köszönheti, hogy elkellett hagynia a párisi nagykövetséget, a franczia népet, mely őt annyira szerette.

D... herczegnő sokat ármánykodott Orloff ellen. A czárnak azonban oly kegyében állott, hogy nem igen árthatott neki. Szerencsétlenségére a nihilisták utóbbi merényletei a czár egészségét nagyon megrenditék. — A czár többé nem az 1860—70. évi „Osroboditel“ szabaditó. Környezete napról-napra nagyobb befolyással van reá.

Most a pétervári udvarnál a német párt mindenható. Ez gyanussá tette Orloffot a czár előtt s hitelét veszté. Orloff nem vállalkozott arra, hogy puszta eszköz lesz a harmadik osztály kezeiben, nem akart a Párisba menekült oroszok kéme és árulója lenni.

Midőn a franczia kormány Hartmann kiadását megtagadta, a német párt s a belső tanácsosok Orloff megbuktatására szövetkeztek. Volt ármánykodás. Ha Andrieux segélyével Hartmannt kiadatja, tönkre teszi elleneit. O azonban elég helytelenül a megtagadást előre tudatta Gorcsakoffal. A franczia kormány határozata a végcsapást mérte Orloff hitelére. Alig igazolhatta magát a czár előtt, bár a trónörökössel benső barátságban áll, vagy tán ép ez vonta reá a kegyvesztést. Ignatieffet emlegetik utódául. Nem nagyon szerencsés választás; mert Ignatieff konstantinápolyi nagykövetsége alatt megmutatta erélytelenségét. Párját ritkitó tehetetlensége nagyon compromitálta az orosz hatalmat keleten.

Egy kitünő orosz államférfi a keleti kérdésről irt tanulmányában határozottan állitja, hogy sokat aggódott, midőn Ignatieff volt a fényes portánál nagykövet, látta, hogy egy kis ügyességgel el lehetett volna odázni az Oroszországra nézve oly gyászos keleti háborut. Mondja többek közt, hogy az orosz kormány számos jelét adta ama tehetségnek, hogy a legkedvezőbb alkalmat is mint kell kizsákmányolatlanul elszalasztani.

Valóban még lángész sem kellett volna csak egy kis állhatatosság és türelem a keleti kérdésben. — Evvel mindig vihatunk ki még az a kis előnyt, ha Ignatieffnek nem sikerül elrontani.

A mint tudjuk Ignatieffnek sikerült mindent elrontani. Nagyobb hibát akarva sem követhet el az orosz kormány, mintha őt küldi Párisba nagykövetnek.

Abd-El-Kader.

Beyrouth, 1880. márcz. 13.

Az az üres lárma, mely néhány hét előtt Abd-el-Kader haláláról szárnyra kelt, ráforditotta a közfigyelmet e már meglehetősen elfeledett egyéniségre. Keleti utam egész véletlenül alkalmat nyujt, s uj dolgokat irhatok önnek. Meseszerü ellenségünk s nem csak pártfogónk, de barátunk is (ezt tapasztaljuk az 1860-iki syriai mészárlás óta) kis termetü, öreg ember, még igen távol van a tulvilágtól, hová a párisi hirlapok oly készséggel eljuttaták. A legkeresettebb kaczérság sem leplezhetné korát jobban, a huszonnégy évtől a hatvanötig akárhány évesnek tarthatnók. Egyenes tartásu, erőteljes, bár szervezete finom és ideges s mig a dolgozó szobájába vezető szük lépcsőn előttünk haladt, nem győztem bámulni rugalmasságát, melyet a muzulman életmód sem volt képes megsemmisiteni. Arczszine erősen barna, melyet még barnábbnak láttat a szénfekete állszakáll. Fogai jól ápoltak, bár kissé sárgák s némi hiányt is árul el mosolya.

Az emirben első tekintetre semmi sem vall a hősre, de csakhamar fölötlik szép arányu agya és szemének mély tüze. Társalgása (tolmácsolva is) bizonyitja, hogy szelleme még teljes erőben van s hogy a napi eseményeket figyelemmel kiséri. A mai nemzetközi politika kérdéseit folyton szem előtt tartja, jól van értesülve mindenről, véleményét s nézeteit arabtól nem várt csinnal és szabatossággal fejezi ki.

Megszürcsölgettük kávénkat, azután elváltunk ama sajátszerü ömlengéssel, mely a keletiek modorát annyira jellemzi.

Az utczára érve egy élőfalon kellett áttörnünk (öregek, nők, gyermekek,) mely a fal hosszában vonult el, várva a kenyér osztásra, mit Abd-el-Kader naponként saját költségére osztat közöttük. Ez ismét igen megindító vonás a keletieknél, mi emlékeztet a mi középkorunkra.

Algir egykori scherifje egyébiránt elsőrendü adminisztrativ tehetség és saját apró ügyeivel is buzgalommal foglalkozik. Egy sor ház, az emir negyedének tulajdonosa, — nem számitva bele mezei lakait, villáit. Három nőtől számtalan, mindenféle szinü gyermeke van, s két felesége még egészen fiatal. Abd-el-Kader gyermekei nem mindnyájan viselik magukat tisztességesen s nem nevelik a franczia rokonszenvet. A sasnak nem mindig sas a fia. Az elkorcsosult fajzat nem igen fog élni az emlékezetben s nem fogja elhomályositani a meg nem érdemelt nevet. Atyjuk élni fog az utókor emlékében; mert balsorsában oly büszke s oly nyugodt volt, mint amily erélylyel és állhatatossággal védte hazáját. Ritka példája volt hosszu élete a méltányosság s léleknyugalomnak.

Hihetik a szkeptikusok, hogy birkákká változnak át Atlas oroszlánai; mi inkább hiszszük, hogy unokáink még több rokonszenvvel lesznek irántok.

Egy utazó.

Figyelmeztetjük és kérjük tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük e hó végével lejár, hogy ujabb megrendeléseiket mielőbb megtenni méltóztassanak.

Lapunk előfizetési ára:

április hóra	—	—	1 frt 80 kr.
április—junius	—	—	5 frt — kr.
április—szeptember	—	—	10 frt — kr.
április—deczember	—	—	15 frt — kr.

Lapunk minden nap, tehát hétfőn és ünnepek után következő napokon is megjelen.

Az előfizető nevének, czimének, lakhelyének s az utolsó postának tisztán s olvasható kiirását kérjük, hogy a lap szétküldésében hiba ne történjék.

Előfizetést a hó bármely napjától elfogadunk.

Régi előfizetőink legczélszerübben cselekszenek, ha czimszalagjukat a postautalvány szélére ragasztva beküldik a kiadóhivatalnak.

☞ *Az előfizetési pénzek és postai utalványok Budapestre az „Egyetértés“ kiadóhivatalába (himző utcza 1. szám alá) küldendők.*

Az „Egyetértés“ kiadó-hivatala.

UJDONSÁGOK.

— márcz. 25.

* Időjárás Budapesten. Derült, kellemes tavaszi idő. Hőmérő állása délben + 12 R.°

— Személyi hirek. A királyt a legutobbi gödingi vadászat alkalmával egy kis baleset érte, melynek azonban komolyabb következményei nem lettek. Lovaglás közben ugyanis a király egy cserjésen ment keresztül, s egy faágat vevén észre, gyorsan lehajolt; egy másik mélyebben álló ág azonban arczába csapódott s orra körül könnyü sebet vágott. — Rudolf trónörökös ma reggel Bécsbe érkezett. — Samassa egri érsek, a nyirségi inségesek fölsegélésére ujból 500 frtot adományozott. — Özv. gr. Batthyányi Lajosné és Damjanics Jánosné asszonyok tegnap meglátogatták a honvéd menedékházat. Batthyányi grófné ez alkalommal 20 frtot ajándékozott a menedékház javára. — Maries szerbiai küldött a vasuti konventio megkötése végett a magyar kormánnyal további alkudozásokat folytatandó, a jövő héten Budapestre érkezik. — Angyelics ó-hitü püspök szombaton Bécsbe utazik.

— A hirlapiróiegyesület bizottsága mad. e. 11 órakor értekezletre jött össze az irói és müvészi kör helyiségében. Jelen voltak: Jókai Mór, Falk Miksa, Csávolszky Lajos, Eötvös Károly, Törs Kálmán, Láng Lajos. Előterjesztetett azon emlékirat, melyet a külföldi sajtómüvek elárusitásának kormányzati uton leendő szabályozása tárgyában Eötvös Károly készitett s melyet a bizottság egyelőre tudomásul vett. A bizottság tagjai ez után kihallgatásra mentek Tisza Kálmán miniszterelnökhöz, ki a bizottságot a belügyminiszteriumban fogadta. A kihallgatás alatt a kérdés minden oldalról megbeszéltetett.

— A kolozsvári párbajról az ottani K—t a következőket jelenti: Bartha Miklós és Hoitsy Pál, tegnap reggel 7 és 8 óra közt a lóversenytéren csakugyan végrehajtották a párbajt. Pisztolylyal lőttek, de kár nem esett egyikökben sem. Allitólag 30 lépés volt a távolság és 15 mp. idő adva a lövésre. Először Bartha Miklós haladt előre s meglehetős későn lőtt, erre Hoitsy Pál is, mint mondják, lőni akart, de az időből kifogyván, el sem sütötte pisztolyát. Ezzel be volt fejezve a párbaj, mely városunkban akkora port vert fel.

— Az alvidék rendezéséhez. A délkeleti megyékben fontos személyváltozások történtek. A hivatalos lap mai száma a következő királyi kéziratot közli: „A belügyminiszterium vezetésével megbizott magyar miniszterelnököm előterjesztése folytán, Ujfalussy Miklós szörénymegyei kir. biztost, ezen, valamint krassómegyei főispáni állásától, saját kérelmére, ezennel felmentem. Kelt Bécsben, 1880. évi márczius hó 21-én. Ferencz József, s. k. Tisza Kálmán, s. k.“ — Ugyancsak a hivatalos lap mai száma közli: „Krassómegyében a főispáni teendők végzésével, ideiglenesen Tabajdi Károly, Aradmegye főispánja, ez utóbbi minőségében való meghagyása mellett, bizatott meg.“ Továbbá: „Szörénymegyében a megye kormányzatával egybekötött főispáni teendők végzésével Tabakovits Gusztáv, Torontálmegye főjegyzője lett kormánybiztosi minőségben ideiglenesen megbizva.“ Megemlitjük még itt a lugosi magyar lap azon hirét, hogy Gyika Szilárd a hivatalától felfüggesztetett krassómegyei alispán e hivatalaba legközelebb visszafog helyeztetni.

— Lókivitel Indiába és Angliába. Az angol kormány mult évben 350 lovat vétetett a lótenyésztés emelésére alakult budapesti társulattól, darabonkint 40 fontért Londonba szállitva, s azokat kipróbálás végett egy nem messze Londontól állomásozó huszárezrednek adta át; később pedig 4 mintalovat Indiába küldött ugyanezen társulat, miután az indiai angol lovasság évenkint 2000 lovat kivánna esetleg Magyarországból hozatni. — E négy mintaló szerencsésen megérkezett, s legközelebb érkezett jelentés szerint igén meg vannak velök elégedve. Ennek bizonyságául szolgál, hogy az egyik lovat, mely szürke szine miatt eladatott, egy indus herczeg 1000 rupiáért, (körülbelül 1000 forint) vette meg az ezredtől. Az Angliában levő 350 is igen megtetszett amaz ezred tisztjeinek, hová beosztattak; s különösen a cambridge-i herczeg, Anglia hadsereg-főhadparancsnoka nagyon megszerette a magyar lovakat, mivel mindjárt eleintén igen tanulékonyaknak és kitartóknak találtattak. A nagy klimatikus változás azonban, s különösen az idei roppant hideg ködös tél igen megviselte alföldünk csikait Angliában, ugy hogy jelenleg a Vadász és Versenylap rosz hireket hall róluk. Megsoványodtak, nem birnak kellő izomzathoz jutni, egyszóval jelenleg nem igazolják az eleintén hozzájok kötött várakozásokat. Azt hiszszük, hogy a nyár folytán majd összeszedik magukat, s azután jó szolgálatot téve az angol hadseregben, jövőre ismét megnyitják a jó auspicziumok között, tavaly megkezdett anglo-magyar lókivitel utjait; ez évben azonban nem szándékozik az angol kormány nálunk lovakat vásárolni, mig az eredményről meg nem győződik. — Az indiai hadsereg valószinüleg kevesebb bajjal fogja lovainkat aklimatizálhatni, mivel ott nem kell a hideg nedvességgel küzdeniök, s igy talán onnan már ez évben jöhet megrendelés.

— Circus. Carré circusa, mely a télen át Kölnben volt, mint a „V. és Versenyl.“ hallja, junius hóban Budapestre szándékszik jönni, s megbizottja már alkuszik a Gregersen czéggel — mint a mult évben épitett körönd tulajdonosával.

— A hirlapirodalom köréből. A „Közvélemény“ czimü lapot az uj negyedtől kezdve Schwarcz Gyula volt orsz. képviselő és Vajda János iró fogják szerkeszteni. A szerződés, mint halljuk, már meg is van kötve.

— Szegedi pletyka. Az egyik szegedi lapban olvassuk: A szegedi szinház karmestere Skriván csinos fiatal ember volt, neje is volt s három gyermeke, kik Kolozsvárról utána jöttek ide Szegedre. A karmester ur szivébe azonban több szerelem is befért s a házassági életet nem vette valami tulkomolyan s frigyet kötött balkézzel N. Julcsa kisasszonnyal is. Most a szini évad végével a gyöngéd férj, hogy minden gyanut eltávolitson magától, az örök bucsura vonatkozólag, egy házbeli barátja felöltőjét magára vevén, eltávozott hazulról, s soha többé vissza sem jött. Csak valahonnan a hetedik stáczióról intézett levelet nejéhez, melyben bevallja, hogy szökik N. kisasszonnyal egyetemben, s két osztrák forintot küld könyörtelenül elhagyott családjának végkielégitésül. A szegény nyomorban elhagyott anya kétségbe esve járta be ma a jótékony egyesületeket, hogy segitsenek rajta.

— Derékfogás. Mult napokban a felső szent-györgyi halászok egy huszásra 50 mázsa halat fogtak a Zagyvából. Ily huzás, mint a „Lehelkürt“ irja nem ritka azon a tájon, igy mult nyáron a puszta-kerek-udvari Zagyva mederben szintén egy huzáson 150 mázsát fogtak. A halak többnyire potyka, keszeg és harcsa voltak, csuka alig akadt nehány, mi a mellett látszik bizonyitani, hogy nagy részök a Tiszából huzódctt ide. A halászat nagy, az egész folyam szélességet átfogó hálóval történik, a háló alsó részén ólomsulyok vannak, mik egész a folyam fenekéig vonják le a hálót. Feljebb meghatározott távolságban egy más hálóval el van zárva a folyó, s igy midőn az alsó hálót a felső elzárásáig vonják, a folyamban lévő nagyobb hal jórésze elfogatik. Egy ily jófogás alkalmával másfél napon át alig győzték egy huzás eredményét kosarakra szedni.

— Halálozások. Kopcsó Ferencz 1848—9-iki honvédszázados, a Hurbán-féle felföldi rabló csorda ostora Nyiregyházán 73 éves korában meghalt. A boldogult özvegyet és 7 gyermeket hagyott hátra. — Szathmáron Fialáné sz. Steckhardt Borbála e hó 19-dikén elhalt Béke poraikra!

— Ártatlan mulatság. Lugoson szép tavaszi mulatságot rendezett egy élelmes pereczes suhanez szombaton a hidfő körül. Néhány pereczet guritott be a Temes kristály jéghátára (melyet a beköszöntött tavasz ajándékozta meg a lugosiakat), s akadt is nyomban nem egy vállalkozó, ki utána indult a fiatal jégre, de pár lépés után leroppant az alattuk s a szombati közönség nagy mulatságára derekas fürdőt vett vagy 7—8 egyén, a nélkül, hogy a drága pályabért egy is elérhette volna.

— Czarev-dán. Brecskából irják nekünk, hogy ott e hó 21-én fényesen megünnepelték a trónörökös kézfogójának ünnepét. A város zászlókkal volt feldiszitve, este kivilágittatott, ágyuk dörögtek s tüzjáték gyujtatott fel. Este 9 órakor a helyőrség valamennyi dobosa és kürtöse nagy takarodót játszott a város utczáin. Levelezőnk megjegyzi, hogy a házakra kitüzött lobogók közt istenért sem lehetett látni magyar zászlót; annál több volt az osztrák és horvát nemzeti lobogó. Még az első magyar hitelbank ottani ügynökségének német feliratu házán is hiányzott a magyar zászló.

— A hadi irodalom. Manessot-Mallet franczia és Thauenfels Frigyes német főtiszt érdekes adatokat küldtek Takácsy Józsefnek a magyar hadi irodalom történetére vonatkozólag. Felső zlotopári Tóth Agoston honvédezredes, volt egyetemi tanár pedig az összes hadtudományi iratait átengedte. Az ezredes a magyar szabadságharczban Bem alatt tevékeny részt vett, haditapasztalásai közrebocsátása mindenesetre érdekes. Az ezredes nehány év óta Gmundenben időzik, egészen visszavonulva a bölcsészet és müvészetnek él.

— Két térképet küldtek be hozzánk a napokban. Az egyik időrendi táblázatát adja a magyar szabadságharcz történetének, s Raksányi Gyula rajzolta a saját eszméje szerint. A térképen 1848. márcziustól 1849. októberig az idők folyamát rovatok jelzik, s párhuzamosan vannak feltüntetve ezekben a szabadságharcz eseményei, eléggé áttekinthető rajzban. Ára 1 frt, s a jövedelem 25% a honvéd-menház javára fordittatik. — A másik térkép Budapest főváros helyrajzát adja a közmunkatanács által megállapitott összes tervek, az uj házszámozás, a végleges szabályozási vonalak s egyéb tervek feltüntetésével. A térkép különben valószinüleg a jövő századra készült, a mikor az öreg Dunát hét hid fekszi át, s a körut rendszerek félkörei kiépitve lesznek, s a mostani Huszárház és kerepesi bazár helyén a magyar Walhalla épülete és a honalapitói szobor emelkednek. E második térkép készitője borsodi Szilágyi Dezső.

— Öngyilkossági kisérlet. Uhlik Lajos 19 éves asztalos legény tegnap a Rácz-fürdőben zsebkéssel öngyilkossági kisérletet tett. Egyik kezefejét annyira megvágta, hogy csak a bőr tartá, ezután nyakán ejtett veszélyes sebet. Uhlik mindé mellett eszméleténél maradt; — a János kórházba vitték, hol az orvosi mütétnek hidegvérüen vetette magát alája, s az altató szert is visszautasitá. Öngyilkosságra reménytelen szerelem vitte; három levelet találtak nála.

— Felmentő itélet. Dr. Hádl Soma jónevü ujpesti orvos ellenében rosszakaratulag azt a hirt terjesztették, még pedig szintén odavaló orvosok, hogy egy ujpesti lakosnak két gyermekét erős gyógyszerek alkalmazásával megölte. Az ilyen gonoszság ellen, mely tisztán kenyéririgységre vezethető vissza, a derék és köztiszteletben álló or-

272

vosnak nem maradt egyéb védelme, mint önkényt kérni birói vizsgálatot. Ennek eredménye az lett, hogy a budapesti törvényszék dr. Hádl Somának teljes elégtételt szolgáltatott, s f. hó 21-én tartott ülésében felmentette. A két gyermek holtteste ugyanis kiásatván s felbonczoltatván, kitünt, hogy az illetők (Mészáros Kálmán ujpesti lakos gyermekei) roncsoló toroklobban és croupban haltak el természetes halállal. A Hádl által irt recepteket a törvényszéki orvos indokoltaknak nyilvánitá. Dr. Hádl tehát ezzel teljesen rehabilitálva van. Azok fölött pedig, kik a borzasztó vádat ellene emelték — Boscovitz Alajos ujpesti sebész, és dr. Seligmann Jenő ujpesti orvos — most itélhet a közvélemény.

— Megölte a saját felesége. Bécsben megint van miről beszélni. Egy Klima Ferencz nevü kifőzőt, tegnap a saját felesége késsel agyon szurt; az esetről bécsi lapokban a következő részleteket olvassuk: a János-utcza 13. sz. házban lakott egy házaspár, Klima Ferencz és neje. Klima azelőtt urasági kocsis volt, azonban megházasodván, kifőző-üzletet kezdett. Nejével, kitől 4 gyermeke van, igen összevissza életet élt; Klima ugyanis részeges volt, s minden este borzasztó spectaculumot csinált otthon, ugy hogy legtöbbnyire a házmesternek kellett közbelépni s a csendet helyreállitani. Klimáéknak e miatt többször felmondták a lakást, de kértökre aztán mindannyiszor megmaradhattak. Klima tegnapelőtt este is holtrészegen ment haza, s fenekestől felforgatta a házat. A házaspár szakácsnéja egyszer lélekszakadva rohan le a házmesterhez, jelentvén, hogy asszonya urát agyonszurta. A házmester felsietvén Klimáék lakására Klimát ott levetközve s vérbe uszva találta a padlón. Klimáné azt mondá, hogy ferje hazajövén veszekedett vele, őt megverte, s midőn egyszer neki ment bele futott egy konyhakésbe, melyet Klimáné burgonyahámozás végett épen kezében tartott. Az esetről a rendőrség értesittetvén, Klimát orvosi vizsgálat alá vették, ez azonban már csak a halált konstatálhatta. A kés tüdejét szurta keresztül. Klimánét elfogták.

— Hol van a hiba? A boroszlói lapban egy mérnök a következőket irja: A szentgotthárdi alagut szerencsés átfuratása diadala a technikának, a mennyiben az alagut két része pontosan összevágott. Annál megmagyarázhatlanabb, hogy az alagut hosszát egy kissé nagyra számitották, s a kétfelől dolgozó munkások hamarabb bukkantak egymásra, mint a számitás szerint ennek meg kellett volna történni. Hol van tehát a számitásban a hiba? Valószinüleg ott, hogy az óriási hegy vonzó erejét nem vették számitásba. A vonzó erő vagy is a nehézkedés törvénye szerint ugyan minden test a föld középpontja felé törekszik, s a függélyes irányt jelölő ólom szintén oda mutat. Valamely hegy hatalmas lábánál azonban, melynek nagy tömege szintén vonzólag hat, a leejtett test nem esik pontosan a föld középpontja felé; az ólom nem egészen arra mutat, hanem a hegy által egyidejüleg vonzatván, erre felé egy kissé eltér, s a nehézkedési erőre alapitott müszerek nem mutatják többé pontosan a függélyes és vizszintes irányt. Kivánatos volna utólag pontos méréseket eszközölni, hogy a tudomány javára, tisztán kitünjék, hol volt a hiba a számitásban.

Az irodalomtörténet érdekében.

A m. tud. akadémia kebelében ujabban a történelmi bizottság mintájára, melynek föladata történelmi adatok gyüjtése és kiadása, irodalom történeti bizottság alakult hasonló czéllal. E bizottság a következő felhivást teszi közzé:

A m. t. akadémia irodalomtörténeti bizottsága, megalakulásakor kitüzött czéljához képest, 1879. deczember 3-án tartott ülésében megállapitotta a Magyar Irodalomtörténeti Adattár tervét s következőleg irta körül:

A Magyar Irodalomtörténeti Adattár első folyama a magyar tudományosság, irodalom és könyvnyomtatás történetére vonatkozó adatokat foglalja magába 1471-től, mint a hazai könyvnyomtatás kezdetétől 1541-ig.

Időrendi sorban czimlap szerint, vagy hiteles adatok szószerint való közlésével soroltatik fel minden olyan irodalmi munka, mely ezen időköz alatt a) Magyarországon iratott, b) bárhol, magyarországi szerző által iratott, c) bárhol, magyarországi megrendelésre iratott.

Elveszett nyomtatványokról és kéziratokról tanuskodó adatok szintén felvétetnek.

Magyar nyelven szerkesztett okiratok dátuma, a hely megnevezésével hol ma őriztetnek.

Irók, könyvkiadók és nyomtatók életére vonatkozó bármily csekély részletek s tudósitások.

Levelezések.

Könyvajánlások és előbeszédek — töredékesen vagy egész terjedelmökben.

Könyvnyomtató mühelyek, könyvkereskedés, könyvtárak, kül- és belföldi iskolázás történetét érdeklő adatok.

Ide tartozik a hazai és külföldi iskolákon tanitó magyarok névsora is; ellenben a tanulók névsorát lexikon alakba szedve, röviden szerkesztett életrajzokkal külön szükséges kiadni.

Ezt az anyagot 25—30 ives kötetekben fogja a bizottság közzétenni.

Szerkesztő a bizottság előadoja.

A m. t. akadémia irodalomtörténetl bizottsága 1879. april 26-án alakult meg s föladata:

„A magyar irodalomtörténeti kutfők keresése, gyüjtése, kiadása; különös figyelmet fordit az irók levelei, naplói, följegyzései kiadására, bármely nyelven irattak s azokat „Irodalomtörténeti Adattár“ czim alatt lehető teljességben igyekszik közrebocsátani.“

„Régibb irók kritikai kiadása, életrajzzal és jegyzetekkel. A már meginditott „Régi magyar költők tára“ mellett megindit egy ujabb folyamot, melybe régibb iróink kiadatlan, vagy csak egy pár példányban fenmaradt munkái vétetnek föl, vagy a legkitünőbb irók teljes és kritikai kiadásai bocsáttatnak közre. E munkák nem történeti sorrendben adatnak ki, hanem a körülmények szerint s nem tesznek egymással kapcsolatos gyüjteményt.“

„Könyvészeti és irodalomtörténeti munkák iratása, felhivás és megbizások utján és kiadásuk eszközlése.“

A bizottság ezennel hozzá kezd főfeladata teljesitéséhez.

Midőn az Akadémia és Kisfaludy-társaság a nemzeti nyelv és irodalom érdekében nagyobbszerü vállalatba fogott, mindig a nemzetet hivta fel dolgozó társnak. A felhivás sohasem hangzott el; a siker mindig teljes volt. A régi Magyar Nyelvemlékek kötetei, a Tájszótár, majd a Nagy Szótár, valamint a Népdalok és Mondák s a Népköltési Gyüjtemény kötetei ennek az együttmunkálkodásnak a gyümölcsei! Az irodalomtörténeti bizottság is hiven ragaszkodik ehhez a multban annyi jót termett hagyományhoz, s meg van győződve, hogy feladatának csak ugy felelhet meg, s igyekezetének csak ugy lesz teljes sikere, ha nyelvünk és irodalmunk történetének ügyét most is az a lelkesedés karolja fel, mely mindig a régibbkori nemzeti miveltség szerte heverő romjaiból emelhet az ősöknek legszebb emléket! Ezért fordul mindenkihez s mindenkit kér a kinek csak módjában van, hogy adatok közlésével, ilyenekre való figyelmeztetéssel járuljon e nemzeti ügynek gyámolitásához. A legcsekélyebbnek látszó adat: egy pár sorból álló régi jegyzet; egy elrongyollott könyvtábla, melyen hajdani tulajdonosának neve áll, ki egykor irodalmunknak lehetett munkása; hányt-vetett régi versek; levelek stb. mind nagybecsüvé válhatnak majd a tömegben, kellő sorban s magok helyén.

A gyüjtés nem szoritkozik csupán azon 70 évi időközre, melyből az Adattár első folyama fog közrebocsáttatni. Kiterjed az irodalmunk történetének minden korszakára, — ez csak a szerkesztés kezdetét jelöli. Azért minden közlést, minden adatot bármely időből köszönettel fogad a bizottság, s kéri, hogy a küldemények az Irodalomtörténeti bizottságnak czimezve az Akadémia épületébe utasittassanak.

Budapest, 1880. márcz. 15-én.

Szász Károly, bizotts. elnök. — Szilády Aron, bizotts. előadó.

Szinház, müvészet.

— Suppé a Boccaccio szerzője ma jelen volt operetteje előadásán. Ez alkalommal felemlitjük, hogy Suppé, midőn a gyapju-utczai német szinházban dirigálta Boccacciót, a második női hármasa alkalmával („Kis levélke, kedves, kis levélke“) annyira elkedvetlenedett, a minden kritikán alul álló éneken, hogy rögtön átküldötte egyik barátját Rákossyhoz azon ajánlattal, hogy bármely napon kész a népszinházban dirigálni operettejét. Rákosy közülbelül azt válaszolta, hogy a népszinház bizonyos tekintetben müintézet és nem alkalmas arra, hogy német sängeráj előadás után a népszinházi közönség előtt igazgassa a zenekart. Suppé — ki mellesleg mondva krajczár haszon nélkül távozik Budapestről — e meglehetős nyers választ teljesen igazoltnak találta és azt ma Rákossy előtt szóval is bizonyitotta. Közte és Rákossy közt különben megegyezés jött létre aziránt, hogy „Juanitta“ operetteje előadásakor lejön Budapestre, hogy maga dirigálja a zenekart.

— A magyar képzőmüvészet ügye utóbbi időben mind szélesebb tért kezd hóditani. A főváros a minap szavazott meg 4000 frtot a hazai müvészet emelésére és egyesek is tőlük telhetőleg iparkodnak a müvészetet pártolni. A nagy közönség azonban, melynek eddig nem volt még elég alkalma a festészettel és szobrászattal foglalkozni, természetesen nem is tanusithat oly érdeklődést a müvészet iránt, mint az megérdemelné s mint annak lenni kellene. Egyik főteendö volna tehát a müvészetet népszerüvé tenni és ezt leginkább felolvasásokkal lehetne elérni. Lehetnek e felolvasások tisztán akadémikusak, mint voltak 1874ben az iparmuzeum érdekében tartott felolvasások de lehetnek olyanok is, melyek összekötvék képmagyarázatokkal akként, hogy a mücsarnok most megnyiló kiállitása alkalmával a müvészházban továbbá a muzeumban, hol a modern képek és az orsz. képtárban, hol a régi mesterek müvei vannak tartatnának. Ez eszme, melynek kivitelén, mint halljuk, máris többen fáradoznak, mindenesetre életrevaló és hisszük is, hogy az a müizlést és a müpártolást nagyban elősegitené:

— Népszinház. Reiner Antonia vidéki szinesznő lépett ma fel Boccaccióban. A vendég elég jó s kellemes hanggal bir, de — udvariatlanság ugyan, de mondjuk ki bátran — alakja és egész külseje nem felel meg a népszinházi közönség „kivánalmai“-nak. E közönség, mely Sziklai Emiliának szép alakja és külsejeért megbocsátja hamis hangját is, ma a vendég énekén, mely kifogástalan, nem tudott felmelegedni csak azért, mert rögtön az első fellépéskor nem tudott megbarátkozni külsejével. Hogy a vendég e körülmények közt is tudott tisztességes sikert aratni — vendégjátékának oly eredménye, melylyel meg lehet elégedve.

— Pozsonyban a magyar muzsa ismét kisérletet tesz tért foglalni. Károlyi Lajos székesfehérvári szintársulata e hó 28-án Pozsonyba megy s előadásait a boldogult Csepreghi „Piros bugyellárisával“ kezdi meg. Meglátjuk, hogy a pozsonyi kösönség, mely az utóbbi időben nagyon kivolt a magyarosodással, milyen pártolásban fogja részesiteni a magyar szinészetet.

— Magyar müvésznő Olaszországban. A milanói lapok nagy elismeréssel szólnak Paolo Magyi jeles uj operájáról Gabriel di Bell' Isle-ről. A siker nagyobb részét az olasz lapok Human Eliz müvészi énekének tulajdonitják, kit az est folyama allatt a szerzővel együtt 27-szer hivtak ki. A millanói sajtó ugyanekkor megtámadja a skala hires primadonnáját De Reszkét, hogy Fausztban mint Margaretha mért lépett versenytérre Human Elizzel holott előre tudhatta, hogy a „kis kegyencztől“ már a milanói közönséget e szerepben elhóditani nem lehet,

Tanügy.

— Eötvös-ünepélyek tartattak Józsefnapján Arad város több iskoláiban. Tanitás után az egyes osztályok tanuloi egy feldiszitett nagyobb terembe gyültek össze, hol Eötvös arczképe vagy szobra volt felállitva. A tanitói kar egyik tagja ezután Eötvös Józsefről emlékezett meg, ismertetve őt, mint hazafit s a nevelés-ügy volt lelkes bajnokát. Az ünnepélyek paedagogiai szempontból hatással voltak a tanulókra. Unnepély után a tanulók részeről krajczáros adakozások történtek az Eötvös-alapra; a gyüjtős sikeréről tanuskodik az, hogy a nemes czélra száz forintnál több gyült be. Ugyanekkor fizették le a tanitók is egy forint évi tagsági dijaikat a nevezett alapra. A begyült összeg a központi gyüjtő-bizottsághoz tétetik át. Ily hasznos intézkedéssel egybekötve a nemes czél, lehetetlen, hogy mihamarább áldásos sikerre ne vezessen.

— Iskolai takarékpénztárak. A legutóbbi kimutatás óta, mai napig, ez intézménynek az egyes iskolákban következő eredménye volt: Az Abauj-szántói izr. iskolában 66 betevő takaritott 85 forint 86 krajczárt — az összes betétek e tanodában tesznek 463 forint 89 krajczárt. A báttaszéki izr. iskolában 39 növendék betett 19 frt 43 krt. A budapesti kereskedelmi akademiában 81 tanuló 131 ftot takaritott, az összes betétek a tanintézetben tesznek 1230 frtot. A pesti polgári kereskedőtestület vasárnapi tanodájában az iskolai takarékpénztár állaga 319 frt 80 kr. A községi VI. kerületi polgári fiu iskola 132 frt 35 krnyi takaritást mutat ki. A budapesti nyul-utczai elemi népiskolában 136 növendék 210 frt 30 krnyi betéteket hozott. Facséten az izr. iskolában 21 gyermek, 77 frt 96 krt tett be. A kassai főreáltanodában 109 hallgató 346 frt 21 krt takaritott. A körmöczbányai főreáliskolánál 72 frt takarittatott, mely az előbbi betétekkel 399 frt 46 krt tesz. A kun-szt.-miklósi iskolában az isk. takarékpénztár állaga 284 frt 83 kr. A lipótmezei tanodában 14 betevő 22 frt 14 krt takaritott. A lőcsei iskola 26 frt 2 krnyi takaritást mütat ki. A modori magy. kir. állami tanitóképezdei gyakorló iskolánál 43 tanuló 296 frt 90 krt tett be. A nagy-kikindai iskolákban 131 tanuló 1704 frt 25 krt takaritott. Nyitra-Pereszlényet az iskolát látogató gyermekek 11 frt 67 krnyi betéteket hoztak. A perkátai tanodában 6 gyermek 1 frt 30 krt takaritott. Rákospalotán 22 tanuló betett 12 frtot. A somorjai polgári iskolában 40 frt 90 krt takaritottak a növendékek. Szegeden a rókusvárosi községi tanodában 56 növendék betett 81 frt 37 krt. Székesfehérvárott 70 gyermek 101 frt 2 krt. A Szilágy-somlyói községi iskola 22 frtnyi megtakaritást mutat ki. A zala-egerszegi polgári tanodában január és február hóban 59 frt 46 krt folyt be az iskolai takarékpénztárba. Az utolsó kimutatás szerint, hazánkban 76 tanodában léteznek iskolai takarékpénztárak, azóta számuk a következőkkel szaporodott és pedig: fehértemplomi állami iskolában, felkai községi iskolában, Rákospalotán, a keszthelyi községi tanodában, Déván az állami tanitó gyakorló képezdében, nagyági állami népiskolában, Berettyóujfalu izr. népiskolában, árva-váralja községi tanodában, Szilágy-Somlyón az ottani községi iskolában, Szeghalmott az izr. főiskolában, Szegeden a rokusvárosi községi tanodában, báttaszéki izr. iskolában Deésen az ottani polgári tanodában és a varannói községi tanodában. Az összes szám tehát jelenleg 90.

Egyletek, társulatok.

— A budapesti protestáns országos árvaegylet ma d. e. 11 órakor tartá évi rendes közgyülését b. Kochmeister Frigyes elnöklete alatt. A közgyülést Győry Vilmos lelkész alkalmi imával nyitotta meg. Utána felolvastatott a választmány évi jelentése, mely szerint az árvaház 4 osztályu iskolájában ez évben oktatást nyert 54 árvaházi és 45 idegen gyermek, kik közül 83 prot. 16 más vallásu, összesen 99. Az árvák száma ez évben 70 volt, sajnálattal jelenti a választmány, hogy a multévi közgyülés szigoru határozatához képest az ezen létszám elérése után érkezett felvételi folyamodványokat kénytelen volt visszautasitani, de tekintve az egylet szomoru anyagi állapotát s azt, hogy ez évben is kiadási többletet vagyonából fedezett, kéri ezen határozatnak jövőre is fentartását. A közgyülés e pontot illetőleg felkéri a választmányt, hógy a vidéki hitrokonokhoz felszólitást intézzen az egyletbe lépésre, adakozásokat gyüjtsön, hasonlóra szólitsa fel a vidéki espereseket is. A választmány végül köszönetet mond buzgó női választmányi tagjainak dr. Jelenik Zsigmond intézeti orvosnak s mindazoknak, kik az egyletet ez évben a kegyelet munkájának tovább vezetésében segélték. — Ezután a Zsigmondy Pál, Nádasy György és Jarmy Gusztáv tagokból álló számvizsgáló bizottság terjesztette elő jelentését, melyben fájlalja azon szomoru tényt, hogy az egylet minden megtakaritása mellett is 1263 frt 19 kr. hiányt mutat fel, de ezen többletet elkerülhetetlennek találja, s a választmánynak kéri a felmentvényt megadni. A jövő 1880. évi bevétel 13,500 frt, a kiadás ugyanannyival irányoztatott elő. Ezután a kilépett választmányi tagok választattak be ismét közfelkiáltással és pedig a férfiválasztmányból, elnök: b. Kochmeister Frigyes: tagok: dr. Ballagi Mór, Hornyánszky Viktor, dr. Koller Gyula és Török Pál superintendens; a női választmányból, elnöknő: Székács Julia; tagok: Cséry Ida, b. Kochmeister Karolina, Liedemann Rózsa és Tisza Kálmánné. Ezzel a napirend kimerittetvén, a közgyülés véget ért.

— Mező-Turon a jótékony nőegylet e hó 21-én az általa felállitott fels. polg. leányiskola-alap javára hangversenynyel egybekötött tánczestélyt rendezett. Az estély kitünően sikerült, s a nagy közönség azonkivül, hogy a jótékonyságnak is meghozta áldozatát, sokáig élvezettel fog gondolni e vigalomra. A változatos programm teljes sikerrel vitetett keresztül, a dalok közől két férfi-négyest, több mükedvelő adott elő szabatosan; Kutasy Mariska k. a., Tompa „Havasi rózsáját“, Porubszky Gizella k. a. Tóth Kálmán „Gyöngyvirág“-ját és Ambrus Péter Arany „Tetemrehivás“-át szavalták hatással, érzéssel. F . . . . i ur szellemdus felolvasást tartott, egy népmondát ismertetvén. A „Kunok“-at zongorán négy kézre Szlovák Jenő s neje, sz. Dérczy Paulina urnő, Erkel „Bánkbán“-ját és néhány magyar népdalt hegedün zongorakisérettel Szlovák J. és Szendy János adták elő müvészi tökélylyel. Ezután következett azon kedélyes, feszesség nélküli mulatság, melynek csak a közelgő hajnal vetett végett. Ott láttuk a sok szép közt a Dérczy nővéreket, Hegedüs Zsuzsika k a., Szarvas, Győrfy nővéreket s Kuszta k. a. Keviből, Bordács Rózsa és Erdei Róza k. a. Kisujszállásrol; helyből Kovács nővéreket, Jeszenszky Nina, Sitkey Róza, Kállinger Karolina, Polgár Katicza, Gábor J., Erdős Ilka, Dörgő Róza kisasszonyokat, Faragó Bálintné, Czebe Istvánné, Szabó Györgyné, Bodolay Lászlóné, Benedikty Lászlóné, Kovács Lajosná, Ádám Imréné és . . . de ki tudná elősorolni mindazon kedves hölgyek neveit, kik az estélynek elevenséget, pezsgő életet kölcsönöztek. Vajha több ily élvezetes estében részesülhetnénk! . . . Mint hallottuk, a tiszta jövedelem 120 frt. (g.)

— Liptó-Szent-Miklósról irják nekünk e hó 23-áról: F. hó 22-én alakult meg gróf Teleky Sándorné alelnök felszólitása folytán városunkban a „Magyar országos segélyző nőegylet fiókegylete.“ Az alakulásban a legnagyobb érdem Palugyay Gusztávnét, Palugyay Móricznét és Vitalis Péternét illeti. Eddig 89 tag iratkozott be. Adakozások és tagsági dijból eddig befolyt 277 frt 83 kr 1 láda szivar és 6 darab zsebkendő. — Elnöknek választatott Palugyay Gusztávné. Alelnök: Palugyay Mórné. — Választmányi tagok: Buttner Józsefné, Vitalis Péterné, Kovács Elekné, Möesz Gusztávné, Lányi Bertalanné, Joób Adolfné, Andaházy Gézáné, Balló Lajosné, Szentiványi Kázmérné, Bobrovniczky Zsuzsi, Palugyay Gusztáv járásbiró, idősb Szentiványi Márton főispán, idősb Szentiványi József (gömöri), dr. Mihalyik Győző, dr. Kubinyi Lajos jegyző, dr. Ullmann Frigyes gazda, dr. Grossmann Ignácz orvos.

KÖZGAZDASÁG.

Iparügyek.

— **Az indigó gyártás** ez évben nagy mértékben fog a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium által üzetni. Koppély Géza hevesmegyei földbirtokos a gyártásra épületet s a termelésre 4 hold földet ajánlott fel. A gyártást Sarlay János tanár fogja vezetni, ki a mult évben Döry Dénes orsz. képviselő birtokán kitünő eredménynyel vezette a gyártást. Az itt gyártott indigó jó minősége mellett tanuskokik azon eredmény, melylyel Goldberger helybeli nagykereskedő czég azt budai festő gyárában használta.

— **A budapesti III. ker. takarékpénztár** Stern Mihály elnöklete alatt ma tartotta VIII. rendes évi közgyülését. Az igazgatóság jelentéséből kivesszük, hogy a befolyt évben a betétek összege 193,905 frt 37 krt tett ki, tehát 43,477 frt 42 krral többet mint az előző évben. A váltótárcza 173,455 frt 8 kr. értéket képviselt, a személyes hitelegyletben az év végén maradt 107 tag 81,485 frt hitellel, a hitelváltótárczában az év végével maradt 36 darab 10,285 frttal. A hitelegylet folyó számlája 6939 frt 89 kr. jövedelmet hozott, ebből 4074 frt 25 kr. mérlegszerü biztositéki alap a hitelegylet javára elszámoltatván, maradt a takarékpénztár javára 2865 frt 64 kr. Az összes pénztári forgalom 2.762,872 frt 60 krra rugott. Az évi tiszta nyeremény a költség levonásával 4.333 frt 53 krt mutat ebből levonva a részvénytőke után az 5%-os alapszabályszerü kamatot, marad 1857 frt 53 kr; ebből ismél a jutalékok, tartalékjárulék, hivatalnokok remuneratiója és a jótékony czélra teendő adakozások levonatván, a tisztán maradó 992 frtot az igazgatóság a részvényesek között kiosztatni javasol, ugy hogy a 992 részvény mindegyikére 3 frt 50 kr. azaz 7% jövedelem essék.

Borászat.

* **A phylloxerával** lepett szőlők irtását eddig nagyan megnehezitette azon körülmény, hogy a symptomák, melyek a szőlő eme betegsége alkalmával jelentkezni szoktak, teljes biztonsággal nem voltak megállapithatók. Eme nehézség elháritása s magának e veszedelmes rovarnak könnyebb felismerhetése végett a kereskedelmi miniszter Németországból üveglapocskákra ragasztott phylloxerákat hozatott, melyeken e rovar nagyitó-üveg segélyével a maga teljes mivoltában szemlélhető. Meghozatta egyuttal a phylloxera-lepett szőlő mindazon részeit, melyeken a phylloxera-betegség észlelhető s ennek symptomai tanulmányozhatók. Ily czélból küldte meg a miniszter ezen eszközöket s tárgyakat az ország azon borvidékeinek, melyek a phylloxera által legjobban veszélyeztetnek.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Gabnatőzsde.

— márcz. 25.

A küszöbön levő ünnepek következtében ma épen semmi forgalom sem volt, az ár és irány változatlan maradt.

Határidőüzlet szintén igen csendes volt s csak a következő kötések jöttek létre a tegnapiaknál olcsóbb árakon:

Szokványbuza tavaszra 2500 mm. 13.85, és 2500 mm. 13.79.

Őszi buza szeptember—októberre 2500 mm. 11.05.

Bánáti tengeri május—juniusra 2500 mm 8.54, és 2500 mm. 8.50.

Az árak következők:

Szokványbuza tavaszra 13.75—13.80.

Őszi buza szeptember—októberre 11.——11.05.

Bánáti tengeri máj.—juniusra 8.50—8.55.

Zab tavaszra 7.60—7.65.

Káposztarepcze 13.3/4—13 7/8.

Rozs 10.65 - 10.80.

Értéktőzsde.

(Magánforgalom.)

A mai ünnepi tőzsdén a forgalom igen szük korlátolt maradt.

Osztrák hitelrészvény nem effectiv 297.20-ról 269.40-ig ment vissza és zárul 296.80.

Magyar-aranyjáradék 103.30—103.35-ig kerestetett.

Erdélyi vasut 142-ön köttetett.

Egyébb értékben nem volt üzlet.

Vegyes közlemények.

* **Emlékirat a regale-ügy érdekében.** A kereskedelmi miniszter f. hó 24-én Adler Károly, Braun József („Braun testvérek“ czég) és Zwack József urakból álló küldöttséget fogadott, mely küldöttség utalva a regale-ügy körül a gyakorlati életben előfordulo viszásságokra, az 1876. évi deczember 31-én kelt miniszteri szabályrendelet gyökeres revizióját kérvényezte és ez ügyben a miniszternek indokolt emlékiratot nyujtott át. A miniszternek átnyujtott emlékirat tartalmából közöljük a következőket:

Az italmérési jog nem először foglalkoztatja az érdekelteket és a kormányt. A szabályozás szüksége már a törvényhozás termeiben is szóba hozatott és ezen a szabad ipar és verseny gunyaként feltünő intézmény ellenében már több izben lett a gyökeres orvoslás kilátásba helyezve.

Tény, hogy az italmérési jog, mint regale, nálunk ez idő szerint még fennáll, a mint további tény az is, hogy ezen középkori intézmény egy fontos ipar és kereskedelmi ág kifejlődését akadályozza. A miniszter figyelmét erre felhivták már a kassai, aradi és a budapesti kereskedelmi és iparkamara, utóbbi azon jelentésében, melyet 1870—1875-ik évekre vonatkozólag tiszteletteljesen excellencziád elé terjesztett.

A székesfehérvári országos kiállitás alkalmából a miniszter egyes kiváló szakembereket a kiállitáson tapasztaltakra vonatkozólag jelentéstételre hivott föl. Egyik kiváló szakférfiu hivatása volt a szesz és szeszes italok gyártására vonatkozó tapasztalatokról jelentést tenni. Ezen jelentés a szesz és szeszes italok gyártása tekintetében észlelt hanyatlást szintén az italmérési regale jog káros befolyásának tulajdonitja.

Az emlékirat mindezekkel az italmérési regale fenntartását tévedésnek jelenti ki. Sajnos, de tagadhatlan, hogy e tévedés tényleg fennáll és magát az annyira fontos ügyet oly irányba tereli, mely a szeszes italok gyártásának fokozatos hanyatlásához vezet.

Az emlékirat vége igy hangzik:

Sokkal inkább bizunk exczellencziád bölcsességében, semhogy szükségesnek látnók a baj orvoslására konkret javaslatokat tenni. Nem tesszük ezt azért sem, mert mi a gyökeres orvosságot csakis az italmérési jog országos megváltásában látjuk. De másrészt meg vagyunk győződve arról is, hogy addig is, mig ez lehető lesz és tényleg eszközöltetni fog, van mód és alkalom arra, hogy legalább a baj elharapódzásának eleje vétessék és egy középkori institució a szabad verseny követelményeivel összhangzásba hozassék.

Általános kérelmünk oda terjed:

Kegyeskedjék exczellencziád addig is, mig gyökeres orvoslást nyerünk a szesz és szeszes italok üzletága érdekében az 1876. év deczember hó 31-én 59,560 sz. a. kibocsátott belügyminiszteri rendelet szakférffak meghallgatása melletti revizióját eszközölni és az emlitett üzletágnak lehető szabadságát biztositani.

* **Vámértekezlet.** A német birodalommal kötendő kereskedelmi szerződés és a vámtarifa megállapitása tárgyában a német birodalom által tett ellenjavaslatok — illetőleg a vámdijtételek a m. kereskedelmi miniszteriumnál ma tárgyaltattak. Az értekezleten részt vettek Matlekovits Sándor miniszteri tanácsos mint elnök, Bazant cs. kir. kereskedelmi miniszteri tanácsos, báró Salmen, pénzügymin. osztálytanácsos, Khunde cs. k. főpénzügyi tanácsos, a brüni vámhivatal főnöke, Thuróczy vámházi igazgató és Mihalvits ker. min. titkár. mint tagok, A nyers és a készitett bőr, a bőráruk, a nyers és a készitett vas, aczél, ezek hulladékai, a fémáruk, a gazdasági gépek, a hamuzsir vámdijtételei és az ide vonatkozó német ellenjavaslatok beható tárgyalás alá vétettek és ezek iránt megállapodás is jött létre a két kormány megbizottjai közt. Élénkebb eszmecsere csakis a készitett vas- és aczélhulladékok, valamint a fémáruk (jóniai készitmény) dijtételeinél fordult elő. A tárgyalások holnap folytattatni fognak. (B. S.)

* **A Ganz és társa vasöntő és gépgyár részvény társulat** ma tartotta évi rendes közgyülését Somsich Pál elnöklete alatt. A felolvasott igazgatósági jelentés szerint a kiszállitott áruk factura értéke a mult évben 2.212,642 frt 58 krt tett. A budapesti és a ratibori gyárakban előállittatott 12,733 vasuti kerék. 5639 öntvény kerék egyéb vállalatokhoz, 1364 kereszt sin, 17 forgó korong, 1348 hengerszék, 2270 ágyúgolyó, 2.065,337 kiló különféle öntvény árú és géprész, 212,837 különféle szerelvény tárgy. Nyers nyeremény 385,931 frt 78 kr. Különféle lejegyzések, jutalékok levonása után tiszta jövedelmül 261,438 frt 51 kr. jelentkezik. A közgyülés ezen összegből 4800 részvényre darabonként 30 forintjával 144,000 forintot határozott kiosztatni, 104,659 frt 72 kr. a tartalékalaphoz, 5000 frt a segélyalap javára 7778 frt 79 kr. pedig a folyó számlához csatoltatni rendeltetett.

* **A vicinális vasutakról** szóló törvényjavaslat — miután a közös hadügyminiszteriumnak arra vonatkozó megegyező észrevételei megjöttek — most már véglegesen meg fog állapittatni, s — értesülésünk szerint — a képviselőház egyik legközelebbi ülésén terjesztetik be.

* **A Temes-Béga szabályozó társulat** e hó 23-án Temesvárt gyülést tartott, a kormánybiztos Hertelendy főispán elnöklete alatt. — E közgyülés elhatározta, miszerint a tiszaszabályozási kölcsönben 8½ millióval a Temes-Béga szabályozási társulat is részt vesz. Az erre szükséges lépések megtételére a főispán elnöklete alatt egy bizottság lőn kiküldve.

* **„A világ legnagyobb gyümülcsöse.“** A „Kertészeti füzetek“ jelen évfolyamának mutatványszámában a „Vegyesek“ rovata alatt, a világ legnagyobb gyümölcsöséről van szó, melynek leirását a Moniteur A.-ból veszi. A magyar szaklap leirja ezen amerikai gyümölcsöst, elősorolja, minden egyes gyümölcsnem hány példányban van képviselve, s még azt sem felejti el felemliteni, hogy többi közt 600 ribizkebokor és — ó csuda, 1604, mondd egy ezer hatszáz négy szőlőtőke van benne; gyümölcsfák, jelesen, alma, körte, cseresznye, baraczk, szilva és gesztenye 13,500 példányban vannak képviselve. Ez magában véve igen szép, de sajnos, hogy hazai kertészetünk az amerikai gyümölcsösökkel s azok ismertetésével foglalkozik, holott azok távol voltuk miatt a mi viszonyainkra vajmi kevés befolyással lehetnek, s hazai gyümölcsöseinkről talán nincs is tudomása. Előttünk fekszik a barsvármegyei roszkosi gyümölcsösnek leirása. A roszkosi gyümölcsös, néhai Jeszenszky József által alapitva jelenleg Majthényi László birtokában, fekszik 320 magyar holdon (holdja 1200 □ ölével számitva), s legnagyobb részben 30 éves s ennél fiatalabb fákból áll. Van benne: Cseresznye és megy 4215 darab, alma 5106 db, dió 3262 db, körte 620 db, szilva 5058 db, baraczk 185 db, édes gesztenye 403 db, berkenye, noszpolya 23 db összesen 18.872 darab, ezen kivül jókorra szőlő és faiskoláiban sok ezer fiatal csemete. Ezen adatok által bebizonyitottuk ezen gyümölcsösnek a „világ legnagyobb gyümölcsösénél“ mintegy felével nagyobb voltát. Állitásunk alaposságáról pedig kiki személyesen meggyőződhetik, a kérdéses objektum nem lévén, mint ama másik, távol valahol Amerikában, hanem csak Barsmegyében és pedig a megye székhelyéhez egy félórányira. De nem áll ezen gyümölcsös egyedül az országban, sőt ehez 2—3 óra járásra ott van szintén Barsvármegyében Simonyi Sándor nagy kiterjedésü gyümölcsöse, melyért a földmivelési miniszter inditva érezé magát őt dicsérő oklevéllel kitüntetni. Hát mit szóljunk a hazai iparnak védbástyájáról a felső vidéken, vagy tán helyesebben gyupontjáról, Zay-Ugróczról, a hol a tulajdonos Zay Albert gróf, csak egymaga sajátkezüleg többet ültetett ki 40 ezer gyümölcsfánál uradalmában. No de ugy hisszük, szavaink bebizonyitására ennyi példa elég, ajánljuk a magyarországi kertészetet a közönség figyelmébe, mert immár figyelmet érdemel.

* **A kereskedelmi kamarák országos értekezlete.** Magyarország összes kereskedelmi kamarái a Pester Correspondenz jelentése szerint felszólitást kaptak a kormánytól, hogy küldjenek ki megbizott képviselőket egy a kereskedelmi miniszterium ösztönzésére egybehivott április elején Budapesten megtartandó országos konferencziára.

Napirend márczius 26-án.

Naptár. Péntek. Kath.: Nagypéntek. Prot.: Nagypéntek. Görög-Orosz: márcz. 14. Benedek. Nap kél 6 órakor. Nyugszik: 6 óra 15 perczkor.

Hajóforgalom.

Márcz. 24-én a Duna balpartján a következő jármüvek érkeztek: Kukerovics Istv. 8 talp söprü 150 mm. Trencsénből. Eggenhoffer Albert mh. „H.“ tüzifa 400 köbméter tüzifa. Freund és Trebitser mh. „Antal“ 1850 mm. buza, 1850 mm. zab S.ivaczról. Wellics János 1. dereglye 235 mm. zab, 360 mm. árpa D.-Földvár. Stagel Ferencz mh. „B.“ 7000 db koczkakő Bogdányból. Brandt Márton 2 dereglye burgonya 770 mm. Stoketről.

CSÁVOLSZKY LAJOS
felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

NYILT-TÉR.

Végeladás. Helyiségváltozás folytán mintaraktáramban bécsi-utcza 4. szám I. emelet márczius 9-től kezdve több mint százféle mindennemü olcsóbb és finomabb kályhák, kandallok, takaréktüzhelyek, zöld és barna kályhák több mind ezer db majolica és porczellán diszdarabok, servicek stb leszállitott olcsó áron eladatnak. Megtekinthető délelőtt 10-től 1 óráig és délután 4-től 6 óráig.

Fischer J. majolica és kályhagyára.

ADLER ADOLF D.
azelőtt
Heidlberg, és Glaser
Budapest, Deák-Ferencz-utcza 23. szám.
Mindennemü bécsi
férfi- és gyermek-ruhák
nagy gazdag raktára, a legujabb fagon szerint és a legjobb szövetből készitve.

Árjegyzék:

Tavaszi öltönyök	12 frttól fölfelé
Cheviot öltönyök	13 „
Felöltők	9 „
Hamilton	11 „
Nadrág	4 „
Gyermek öltönyök	6 „
Kis gyermek öltönyök	3 „

Megrendelések mérték után 24 óra alatt pontosan teljesittetnek Valamint a vidékről jövő megrendelések szintén a legszolidabb módon eszközöltetnek.

Sérvkötő

ruganyos hevederrel, rugók nélkül, angol rugókkal, legjobb szerkezetü, tekintélyes orvosok által elismerve, **könynyen viselhető,** darabja 3 frttól egész 6 frtig kapható

Lipinsky J. és társánál

kesztyü- és kötőszer gyár, **Budapest, bécsi-utcza 8. sz.** Kitüntetve **Páris** 1878-ban bronce éremmel. **Székesfehérvár 1879-ben arany éremmel.**

Megrendeléseknél — melyek pontosan teljesittetnek — megjegyzendő hogy jobb, bal vagy kétoldalu kivántatik, valamint a test körmérete centimeterekben.

133

A szinházak
pénteken és szombaton az ünnepek miatt zárvák.

Budapest, nyomatott Schlesinger és Wohlauer könyvnyomdájában. Károly-kaszárnya (rostély-utcza) 3. szám.